

Fundacja Socjometr Laboratorium Rozwiązań Społecznych

Wyniki badania ilościowego na obszarze LGD „Białe Ługi”

Zastosowana technika badawcza

Badanie przeprowadzono w kwietniu i maju 2015 roku. W jego trakcie zrealizowano 353 ankiety, które były wypełniane przez mieszkańców obszaru LGD „Białe Ługi”. Konstrukcja próby badawczej zakładała, że liczba ankiet w każdej z gmin wchodzących w skład LGD będzie zależna od liczby jej mieszkańców.

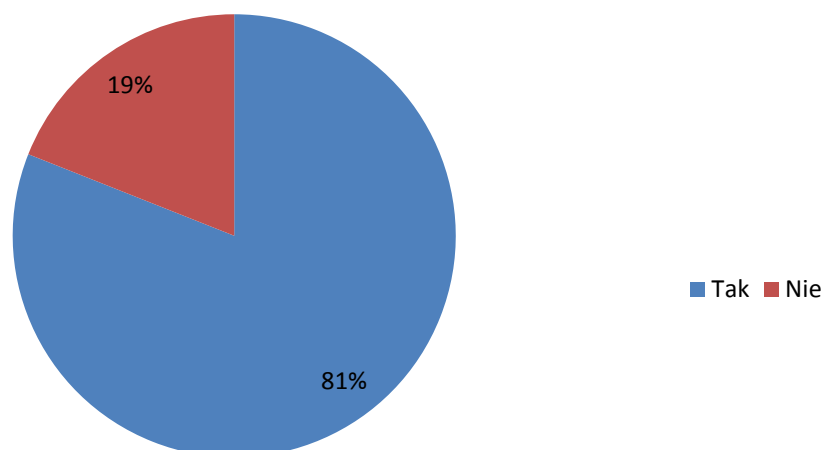
Głównym celem badań było dostarczenie danych niezbędnych do ewaluacji procesu wdrażania przez LGD „Białe Ługi” Lokalnej Strategii Rozwoju. Jednocześnie uzyskano informacje, które będą bardzo przydatne pod kątem diagnozy obszaru LGD w perspektywie prac nad nowym LSR.

Rozpoznawalność Lokalnej Grupy Działania

Pierwsze istotne pytanie, na które odpowiadali respondenci w badaniu ilościowym dotyczyło rozpoznawalności LGD. Aż 81% badanych osób słyszało o Stowarzyszeniu. Ten bardzo dobry wynik nie może zostać uznany za w pełni wiarygodny - przypuszczalnie wpłynął na niego sposób docierania do respondentów, którzy nie byli dobierani w sposób całkowicie losowy. Najlepiej świadczy o tym fakt, że aż 30% z nich deklaroowało, że składało bądź planowało składać wnioski o dofinansowanie projektu przez LGD. W tym kontekście należy jednak zwrócić uwagę, że sukcesem komunikacyjnym LGD było dotarcie do potencjalnych beneficjentów.

pozytywnie na rozpoznawalność Lokalnej Grupy Działania wpływa z pewnością jej charakterystyczna nazwa, która jest unikatowa i zapada w pamięć. Odróżnia to badane Stowarzyszenie od wielu innych LGD w Polsce.

Czy słyszał/a Pan/Pani o działającym w tym regionie stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania (LGD) "Białe Ługi" (n=352)

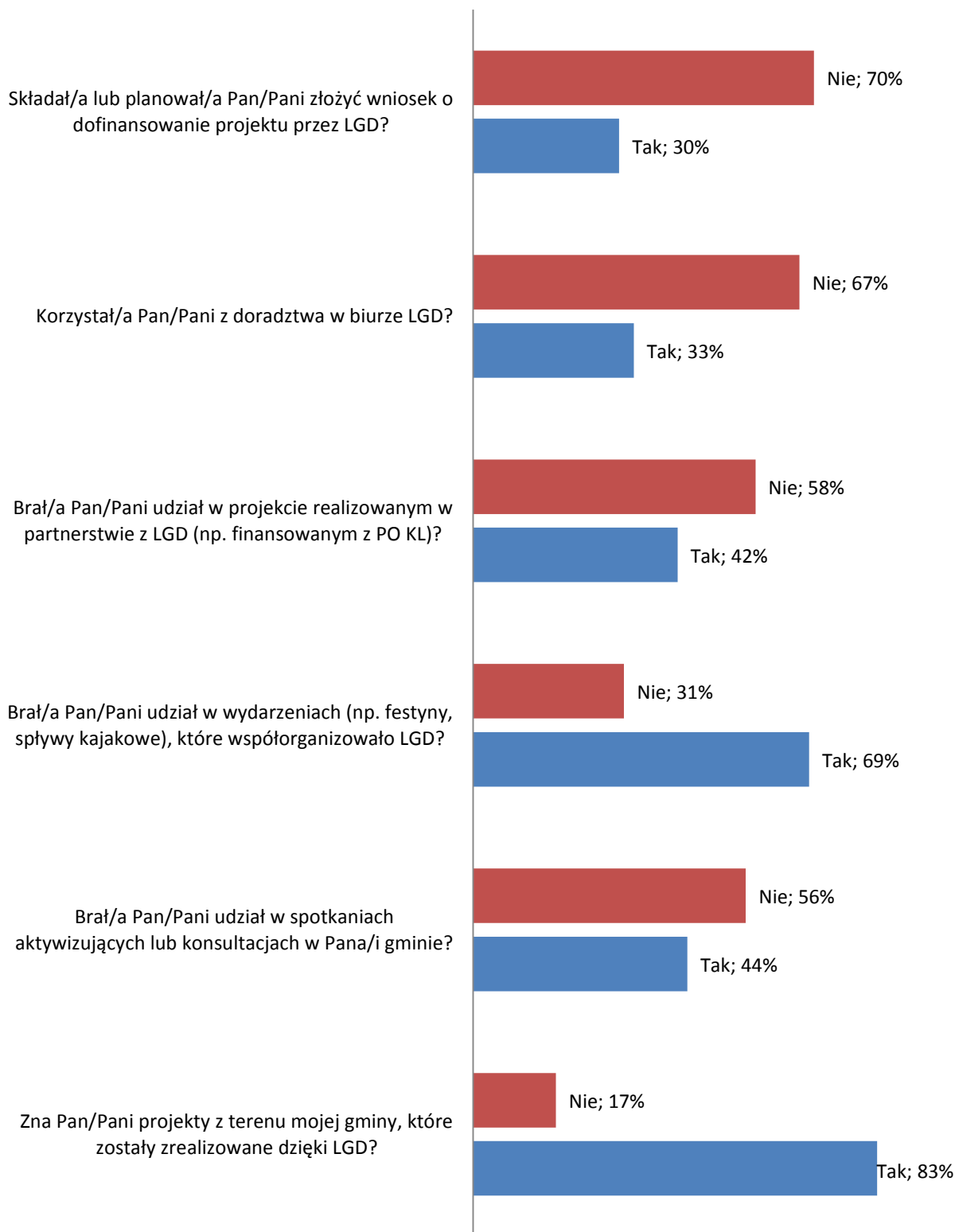

Należy zwrócić uwagę na konstrukcję pytania o rozpoznawalność, które było bardzo ogólne. Mieszkańcy, którzy słyszeli o LGD niekoniecznie muszą wiedzieć o Stowarzyszeniu coś więcej. Aby pogłębić wiedzę na ten temat, respondentom, którzy stwierdzili, że słyszeli o LGD, zadawano dodatkowe pytanie. Dotyczyło ono znajomości różnych obszarów działalności Stowarzyszenia.

Jak zostało to już wspomniane, aż 30% badanych mieszkańców obszaru LGD składało bądź planowało składać wnioski o dofinansowanie swoich projektów. Warto zwrócić uwagę, że jednocześnie 33% respondentów korzystało z doradztwa w biurze LGD. Ta rozbieżność wskazuje, że mieszkańcy zgłaszają się do biura także z pytaniami niedotyczącymi wdrażania LSR. Mogą one być np. związane z licznymi innymi projektami (PO KL, Fundusze Szwajcarskie), które były realizowane przez Lokalną Grupę Działania. Potwierdzać może to fakt, że aż 42% badanych uczestniczyło w takich projektach.

Sukcesem LGD były z pewnością wydarzenia i imprezy organizowane na obszarze działalności Stowarzyszenia. Brało w nich udział aż 69% badanych osób i z pewnością pozytywnie wpłynęły one na rozpoznawalność Lokalnej Grupy. Ważnym aspektem działalności „Białych Ługów” są także szkolenia i spotkania aktywizujące w gminach. Do uczestnictwa w nich przyznało się 44% respondentów. Wysoka, 81-procentowa, rozpoznawalność LGD wśród badanych osób idzie w parze z dużą ich wiedzą na temat projektów zrealizowanych dzięki LGD. Aż 83% osób stwierdziło, że zna takie projekty z terenu swojej gminy. To godny podkreślenia fakt. Problemem wielu Lokalnych Grup Działania jest to, że mieszkańcy obszaru objętego LSR nie łączą dofinansowanych projektów z działalnością LGD. Pomimo iż mieszkańcy zazwyczaj znają ich efekty, to nie oddziałują one pozytywnie na wizerunek Partnerstwa. W przypadku „Białych Ługów” jest inaczej – wiedza odnośnie dofinansowanych projektów przyczynia się budowania rozpoznawalności i pozytywnego wizerunku Stowarzyszenia.

Czy spotkał/a się Pan/Pani z którymś z poniższych obszarów działalności LGD "Białe Ługi"? (n=288)

Zmiany na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju

Zagadnienie zmian na obszarze działania LGD jest kluczowym z punktu widzenia ewaluacji procesu wdrażania LSR. Niestety pomiar tego zjawiska jest niezwykle trudny – na poszczególnego jego aspekty, takie jak np. sytuację na lokalnym rynku pracy, wpływa zbyt wiele czynników, aby można było jednoznacznie stwierdzić w jakim stopniu obserwowane zmiany są skutkiem oddziaływania Lokalnej Grupy Działania. Niemniej jednak można przyjąć, że jeśli badane obszary pokrywają się z działaniami realizowanymi dzięki LGD, to wpływ taki miał miejsce.

Generalnie można stwierdzić, że większość respondentów dostrzegła pozytywne zmiany na terenie swoich gmin. Jedynym wyjątkiem jest tu sytuacja na rynku pracy. Zdaniem 62% badanych osób w ostatnich 5 latach nie uległa ona poprawie. Co więcej, większość mieszkańców negatywnie ocenia rozwój przedsiębiorczości – 55% z nich stwierdziło, że w badanym okresie nie powstawały nowe firmy niezwiązane z rolnictwem. Jest to spójne ze wskazaniem 61% badanych, którzy uznają, że nie rosła liczba osób, które znajdowały zatrudnienie poza rolnictwem. Wskazuje to, że inicjatywy dofinansowane przez LGD w ramach „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” przynosiły umiarkowane efekty. Tym samym analizowana Lokalna Grupa Działania wpisuje się w trendy ogólnopolskie. Wsparcie oferowane przez Lokalne Grupy Działania nie przyczyniło się w istotny sposób do zmiany sytuacji rolników, a zwłaszcza nie wpłynęło w znaczący sposób na kształtowanie wśród nich postaw przedsiębiorczych. Przyczyny tego zjawiska są oczywiście skomplikowane. Jest ono uwarunkowane nie tylko kulturowo, ale także ekonomicznie – wielu rolników nie ma środków finansowych, które mogłyby zostać zainwestowane w nierolniczą działalność gospodarczą. Wielu osobom brak ponadto potrzebnych umiejętności i kompetencji. Dodatkowo należy stwierdzić, że sama procedura weryfikacji wniosków przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zazwyczaj była bardzo czasochłonna, co zniechęcało dużą część potencjalnych beneficjentów. Ten obszar funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi” powinien zostać bardziej dogłębnie przebadany pod kątem tworzenia nowej Lokalnej Strategii Rozwoju, tak aby w przyszłości można było w bardziej zdecydowany sposób stymulować przedsiębiorczość rolników.

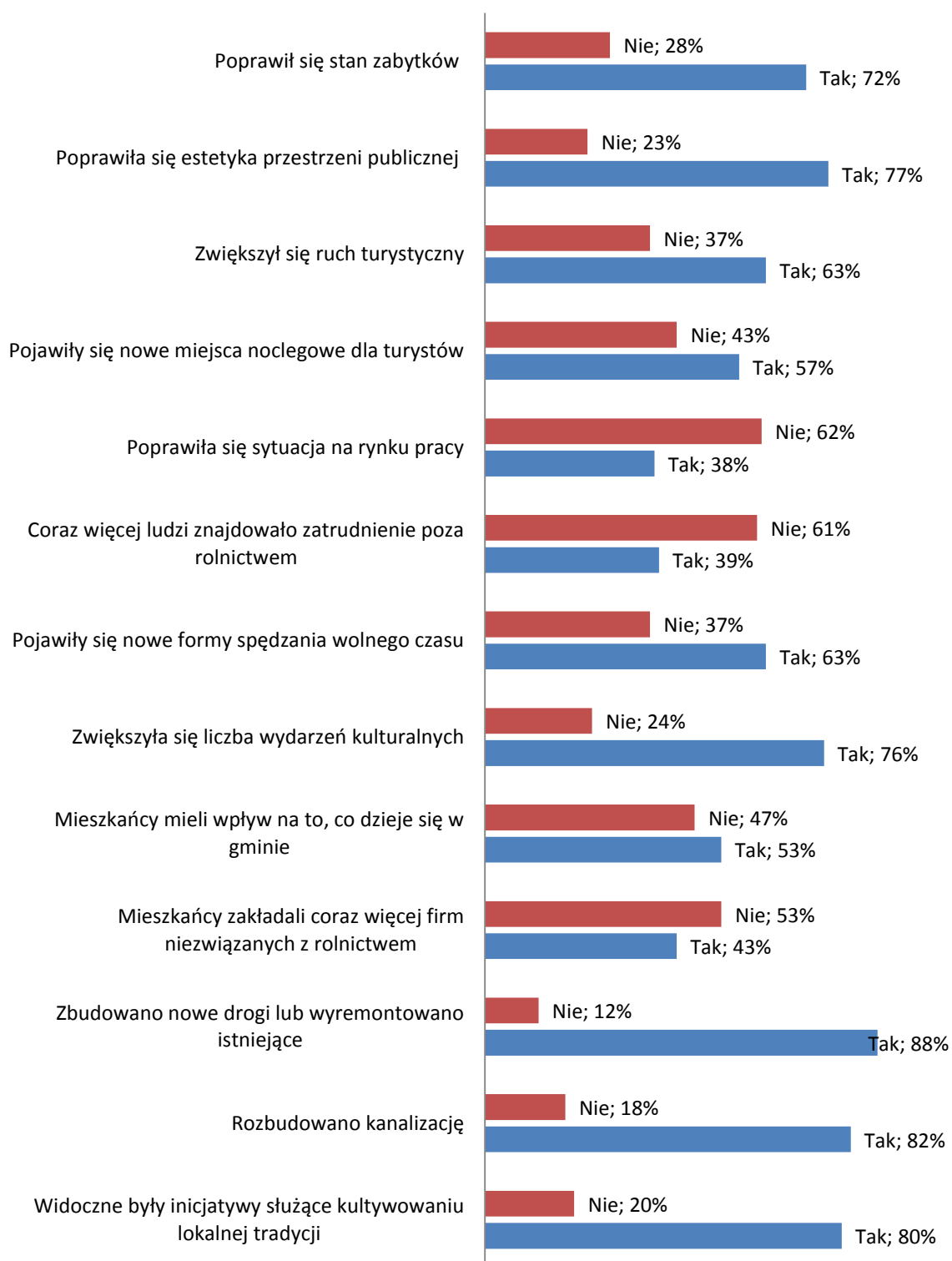
Projekty realizowane dzięki LGD „Białe Ługi” z pewnością pozytywnie wpłynęły na stan lokalnych zabytków oraz na ogólnie pojmowaną estetykę przestrzeni publicznej w gminach. Pozytywne zmiany w tym zakresie dostrzegano odpowiednio 72 i 77% badanych. Przyczyniły się do tego z pewnością projekty realizowane w ramach „Odnowy i rozwoju wsi”. Ankietowani mieszkańcy dostrzegali także pozytywne przemiany w zakresie infrastruktury – 88% z nich stwierdziło, że wybudowano nowe drogi lub wyremontowano istniejące. Doceniona została także rozbudowa kanalizacji, którą wskazało 82% badanych. Te 2 wydarzenia trudno bezpośrednio wiązać z działalnością LGD. Wskazują one jednak, że obszar objęty LSR-em przechodzi realne przemiany, w które wpisuje się również aktywność Stowarzyszenia.

Działalność Lokalnej Grupy Działania przyczyniła się do rozwoju turystyki. Aż 63% ankietowanych stwierdziło, że w ostatnich 5 latach zwiększył się ruch turystyczny w ich gminie, a 57% że pojawiły się nowe miejsca noclegowe. Na rozwój turystyki wpływ miała z pewnością także opisywana wcześniej poprawa stanu zabytków oraz estetyki przestrzeni publicznej. Dzięki tej synergii maksymalizacji uległy efekty wdrażania LSR.

Duże znaczenie dla mieszkańców miały działania w sferze kultury i rekreacji. Zdecydowana większość z nich (80%) dostrzegano pojawianie się nowych inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji.

Zdaniem 76% badanych w ich gminach można było dostrzec także zwiększenie się liczby wydarzeń kulturalnych. Nowe formy spędzania wolnego czasu zostały wskazane przez 63% badanych. Są to obszary, na które duży wpływ mogły mieć projekty dofinansowane przez LGD. Należy zatem stwierdzić, że pozytywne efekty wdrażania LSR w sferze kultury i rekreacji są bardzo dobrze dostrzegalne. Są to jednak obszary, które wymagają dalszych zdecydowanych wysiłków. Jak będzie można się przekonać w dalszej części raportu, dla wielu mieszkańców istotnym problemem jest brak atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w ich gminach.

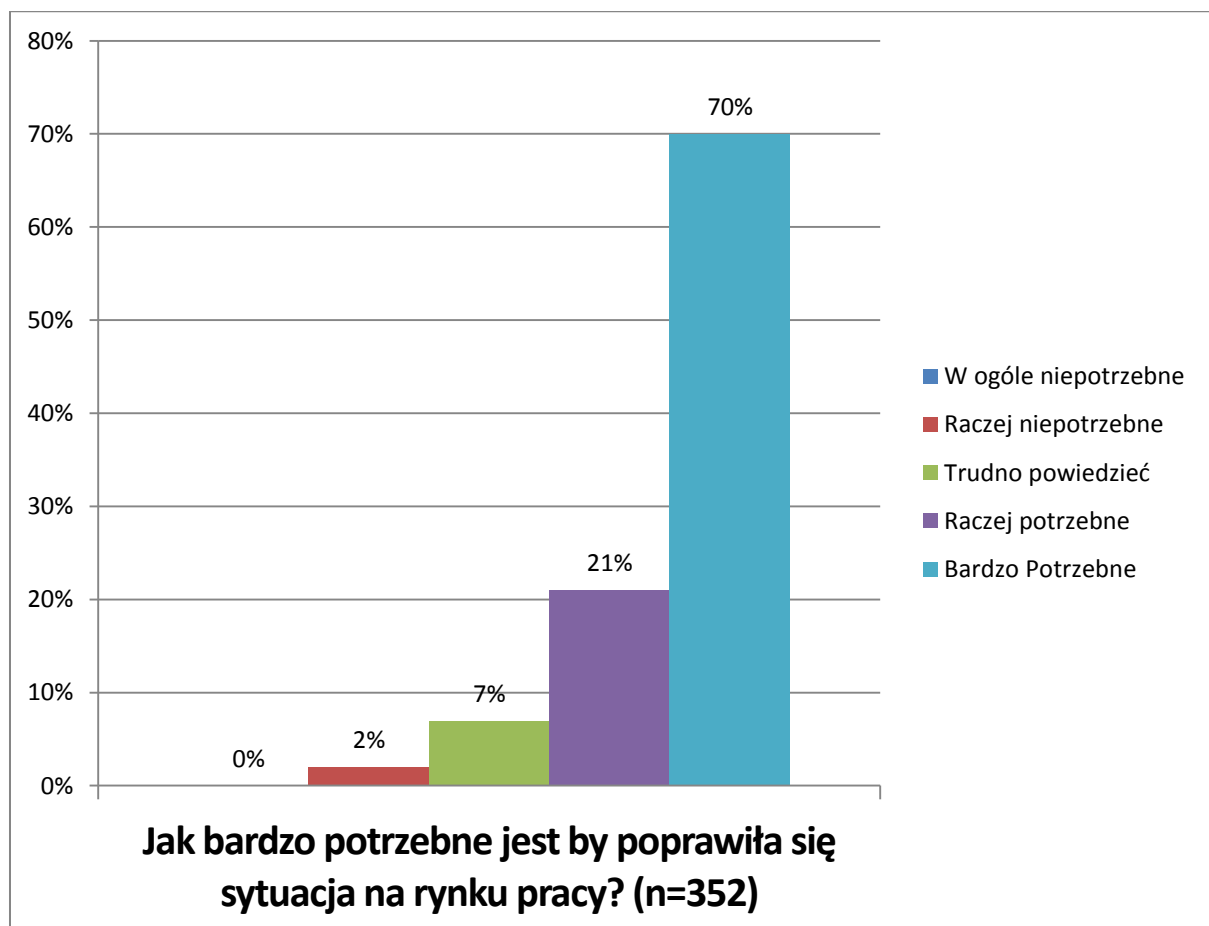
Proszę ocenić co zmieniło się w Pana/Pani gminie w ciągu ostatnich 5 lat? (n=352)

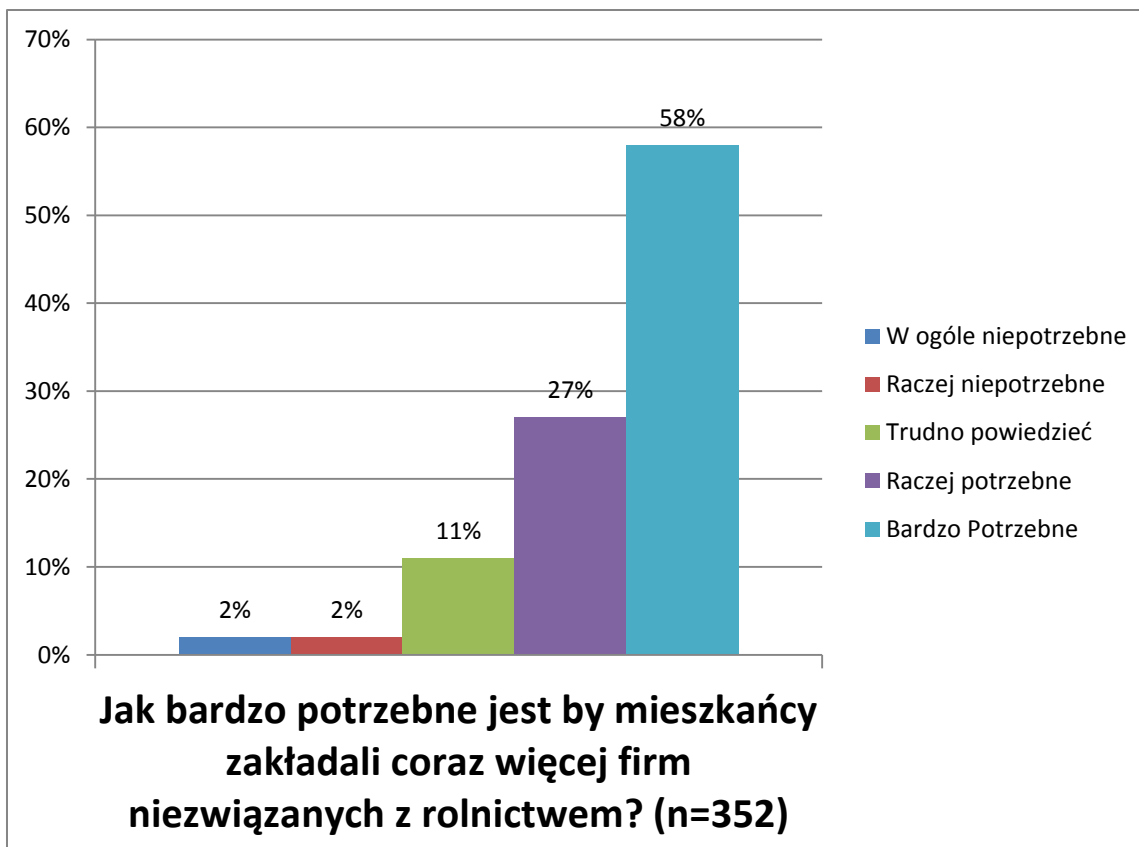

Potrzeby zmian na obszarze objętym LSR

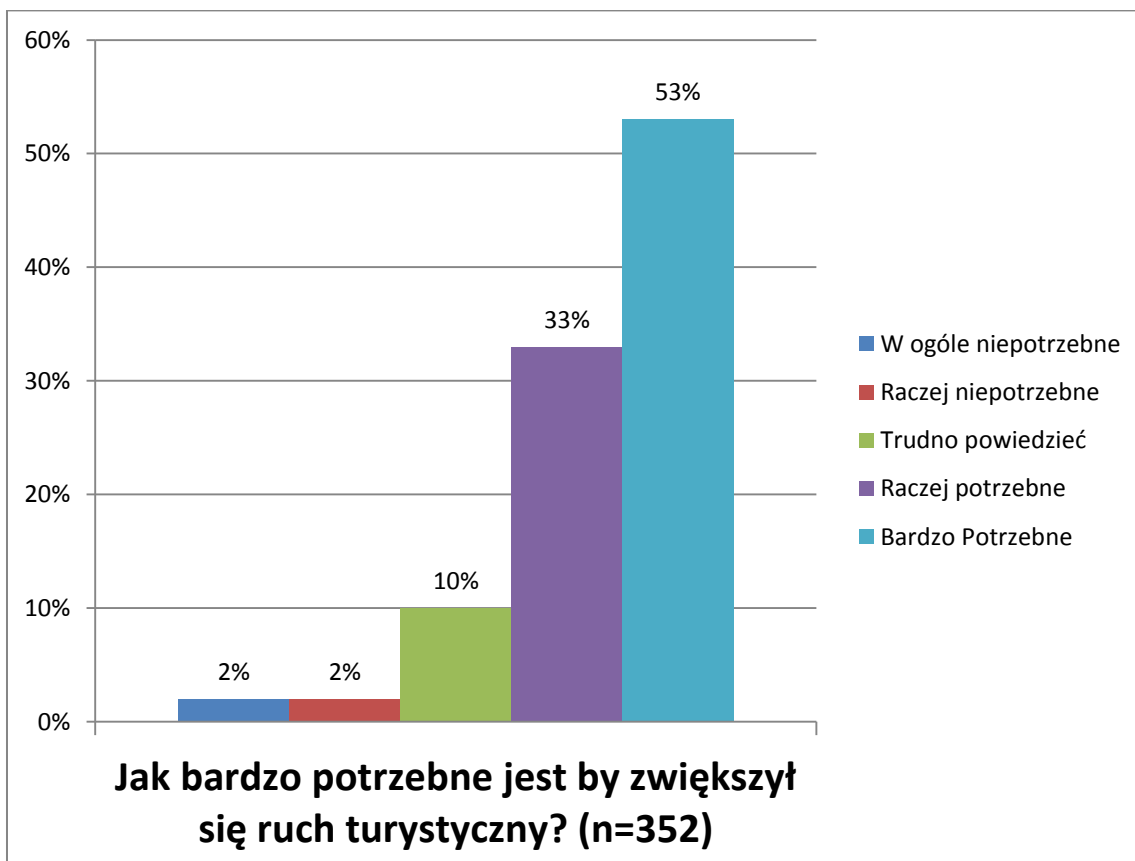
Ankietowane osoby były także pytane o dalsze potrzeby zmian w ocenianych uprzednio obszarach. Dzięki temu można przekonać się, które z celów zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju uległy dezaktualizacji, a których realizacja powinna być kontynuowana. Na wstępie można stwierdzić, że mieszkańcy badanego obszaru silnie odczuwają potrzebę dalszych zmian. W przypadku wszystkich badanych elementów lokalnego pejzażu, ponad połowa respondentów stwierdziła, że dalsze zmiany są bardzo potrzebne.

Nie zaskakuje, że aż 70% badanych osób wskazało, że bardzo potrzebna jest poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy. Kolejnych 21% ankietowanych uznało ją za „raczej potrzebną”. Fakt, że łącznie 91% mieszkańców oczekuje poprawy sytuacji na rynku pracy, jest czytelnym sygnałem dla Lokalnej Grupy Działania, która musi starannie przemyśleć strategię w tym zakresie w przyszłej perspektywie finansowej. Skala środków, które będą dostępne na działania związane z rynkiem pracy daje bowiem realną szansę na wywołanie pozytywnych zmian w tym zakresie. Według 85% badanych osób potrzebne jest by mieszkańcy zakładali coraz więcej firm niezwiązanych z rolnictwem.

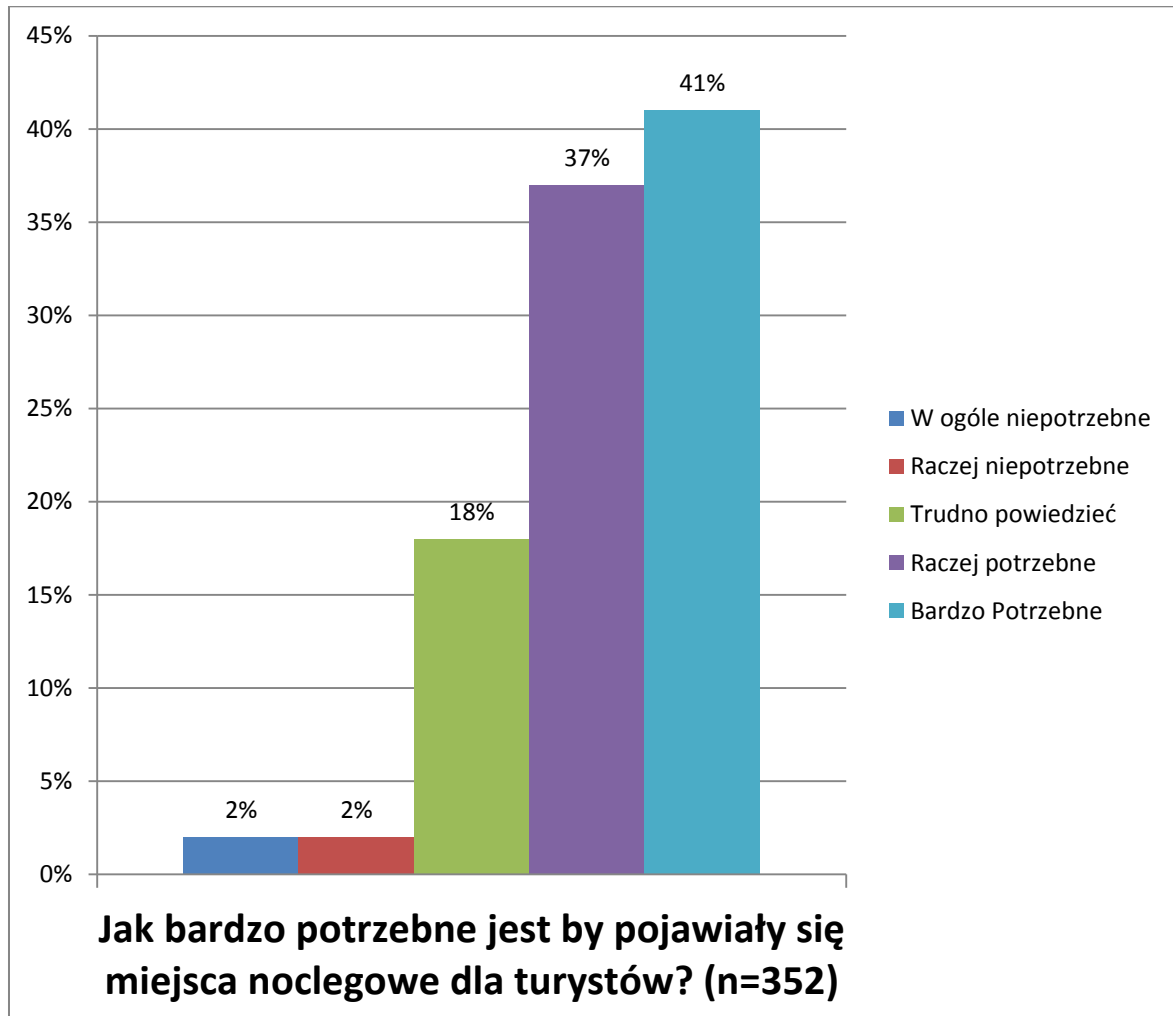

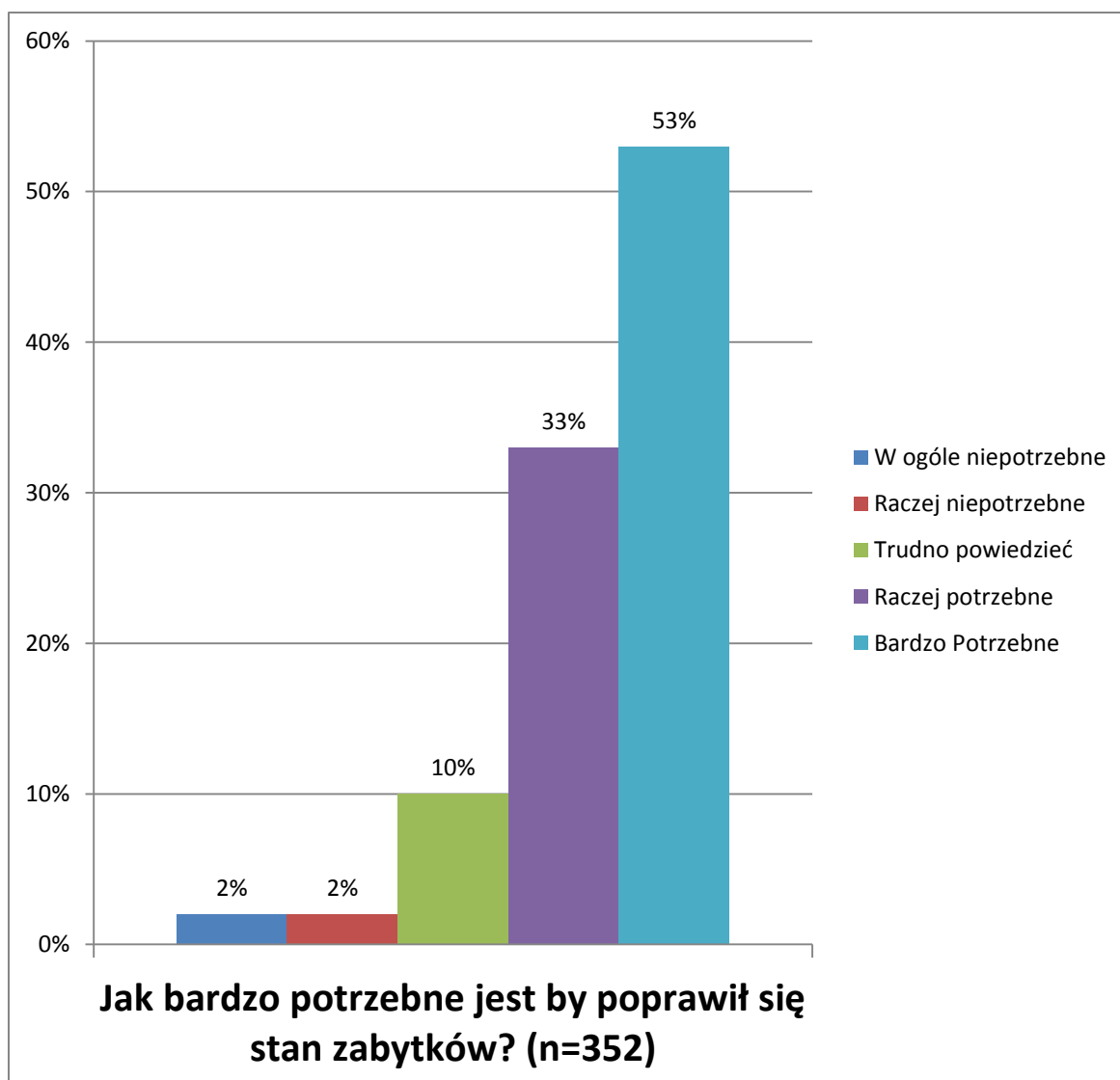
Zbrane dane wskazują, że chociaż mieszkańcy dostrzegają potrzebę rozwoju gospodarczego obszaru LGD, to wielu z nich nie uważa, że rozwój turystyki jest szansą na jego urzeczywistnienie.

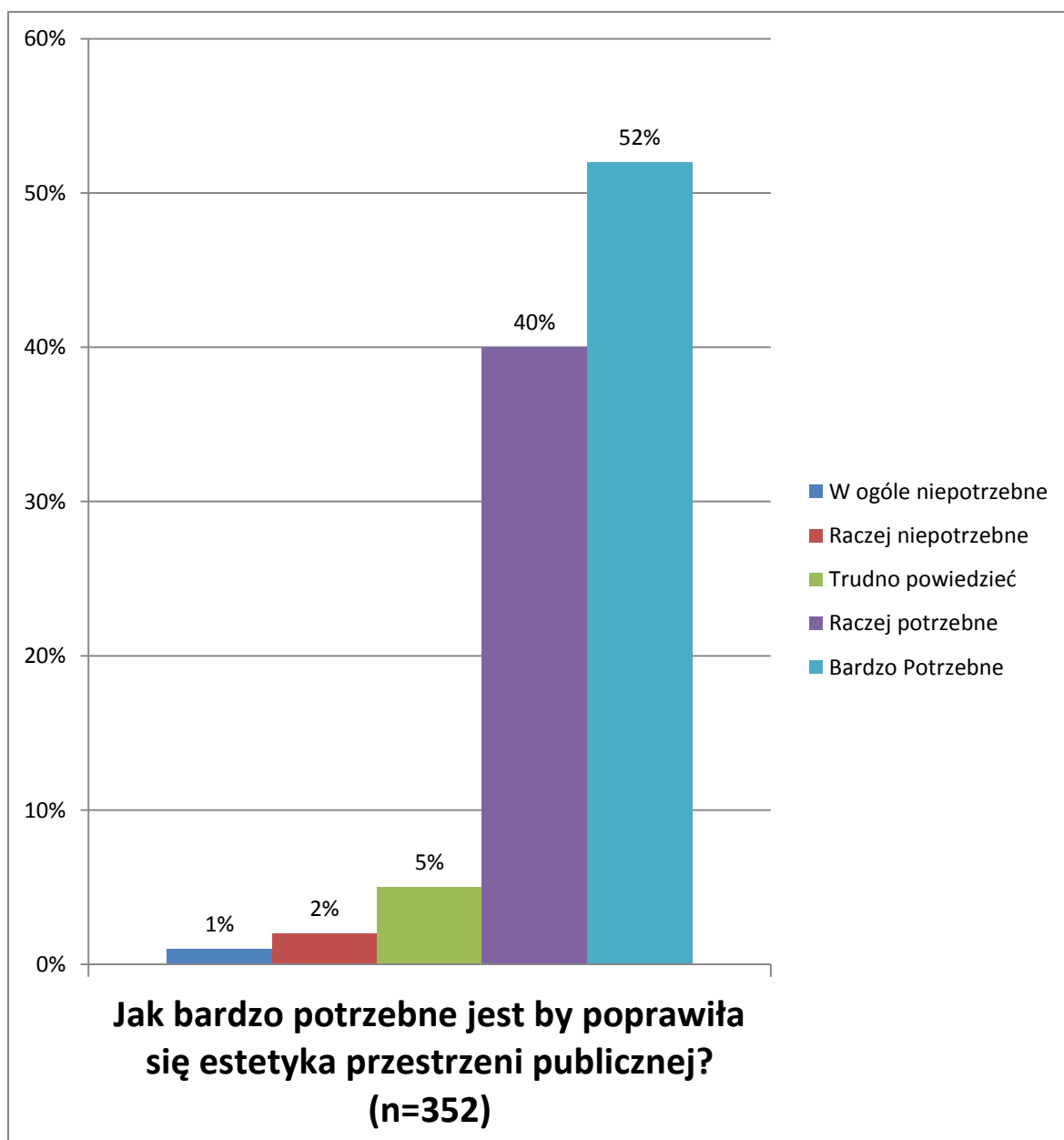
Tylko 53% badanych uważa, że bardzo potrzebne jest zwiększenie ruchu turystycznego w ich gminie. Wydaje się, że wielu mieszkańców uznaje, że obecna baza noclegowa jest wystarczająca. Wskazuje na to fakt, że niemal 20% z nich nie ma zdania na ten temat, a 37% uważa, że tworzenie nowych miejsc noclegowych dla turystów jest jedynie „raczej potrzebne”.

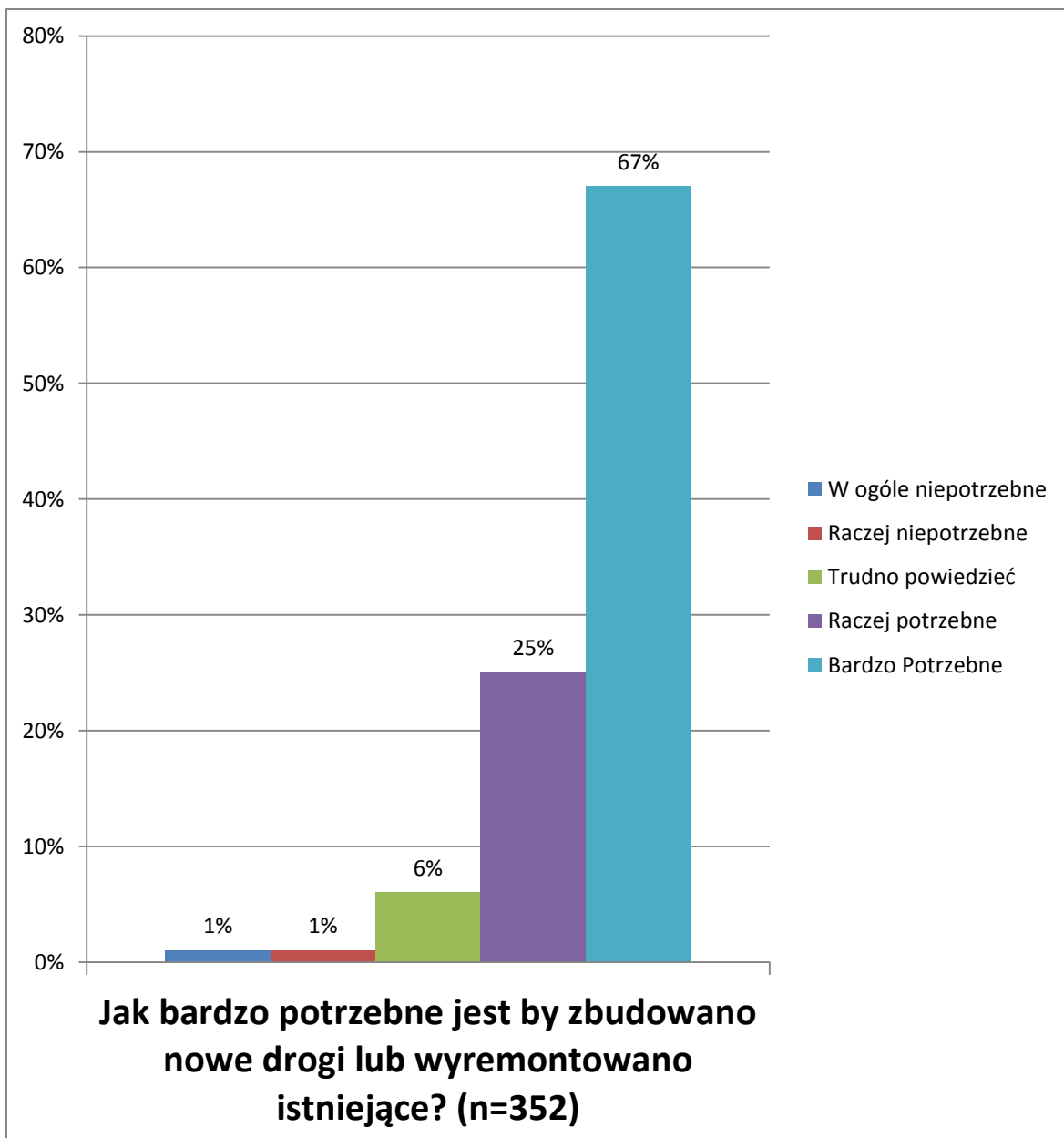
Jak można się było przekonać we wcześniejszej części raportu, mieszkańcy bardzo pozytywnie oceniają przemiany w zakresie estetyki przestrzeni publicznej. Potwierdza to fakt, że mieszkańcy w mniej zdecydowany sposób, niż w przypadku rynku pracy, opowiadają się za dalszymi zmianami w tym zakresie. Choć łącznie 86% ankietowanych oczekuje poprawy stanu zabytków, to tylko połowa badanych uważa to za bardzo potrzebne.

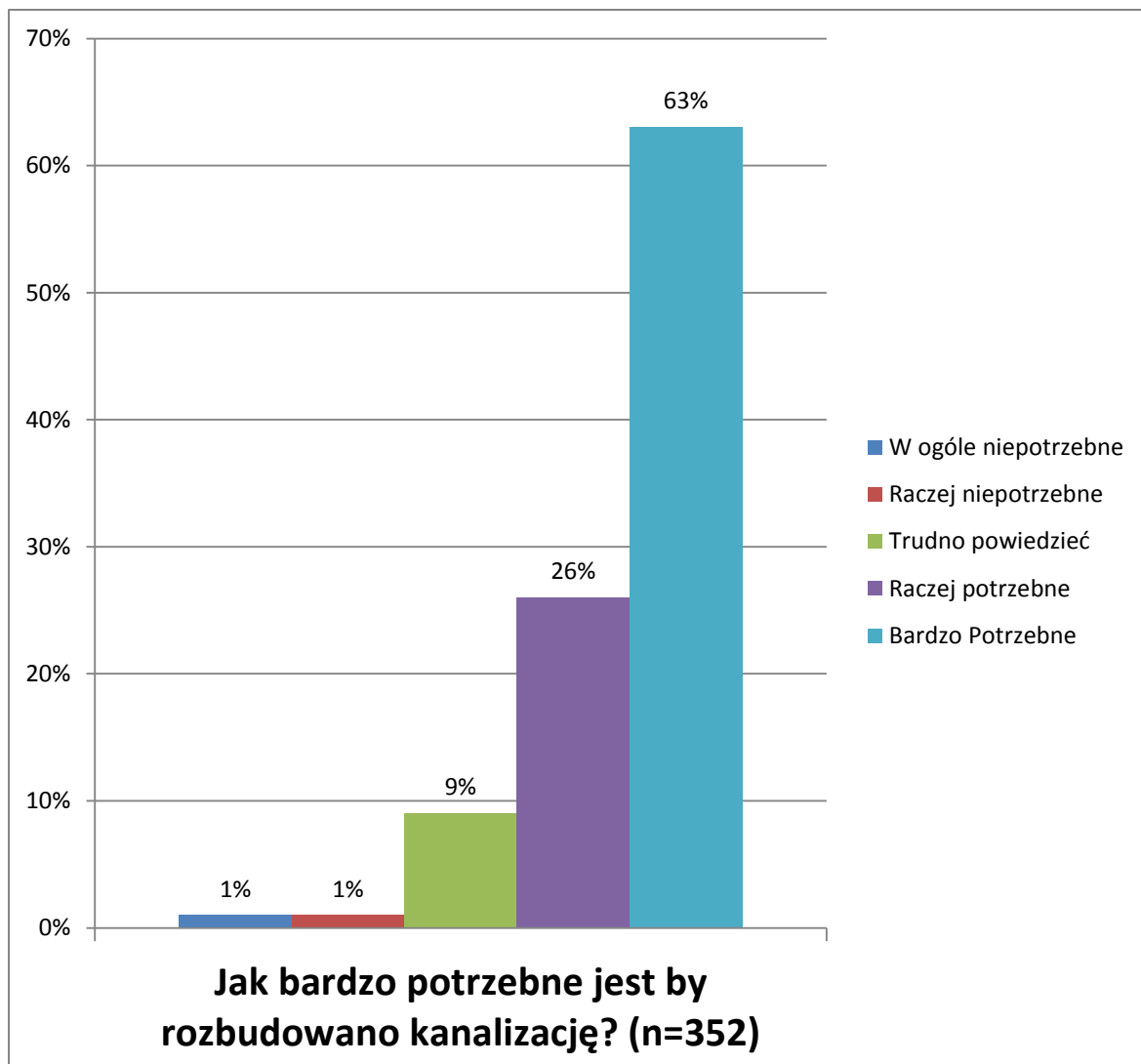
Opisane powyżej zjawisko jest jeszcze bardziej widoczne w przypadku danych dotyczących oczekiwanych przez mieszkańców przemian ogólnie rozumianej estetyki przestrzeni publicznej. Chociaż 92% badanych opowiada się za zmianami w tym zakresie, to aż 40% uważa je jedynie za „raczej potrzebne”. Niemniej jednak należy stwierdzić, że mieszkańcy obszaru LGD oczekują dalszych działań w sferze przestrzeni publicznej.

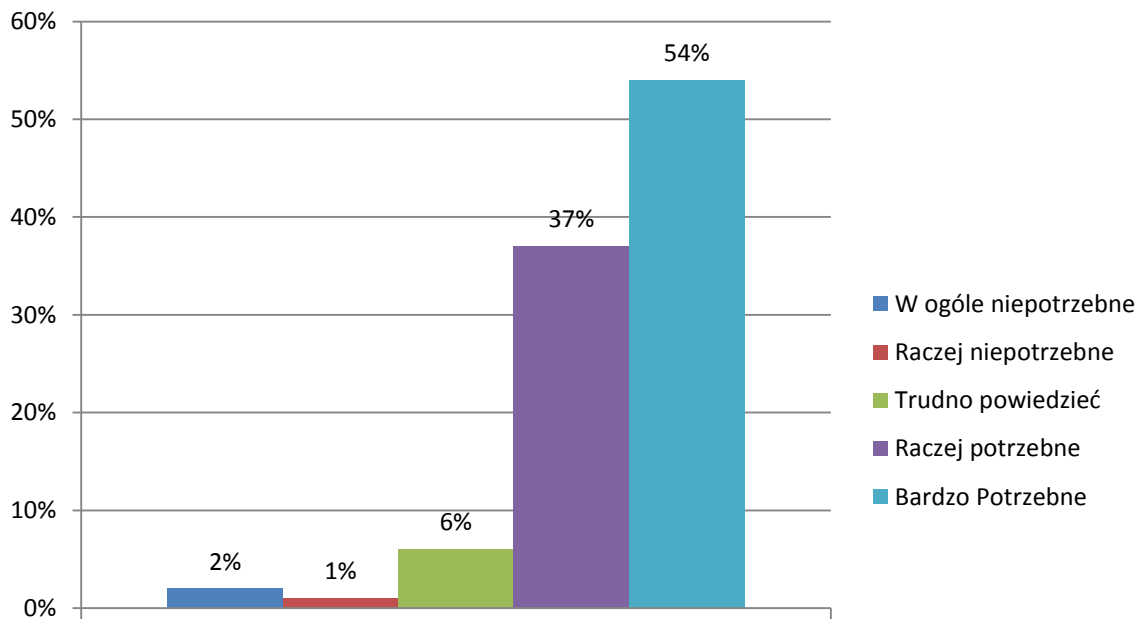
Większość mieszkańców uważa, że potrzebne są dalsze pozytywne przemiany w zakresie infrastruktury. Rozkład odpowiedzi wskazuje jednak ewidentnie, że dużo zrobiono w tym zakresie w ostatnich latach i w związku z tym potrzeba dalszych zmian nie jest tak silna, jak można by było się spodziewać – tylko 67% mieszkańców stwierdziło, że bardzo potrzebna jest budowa/ remont dróg.

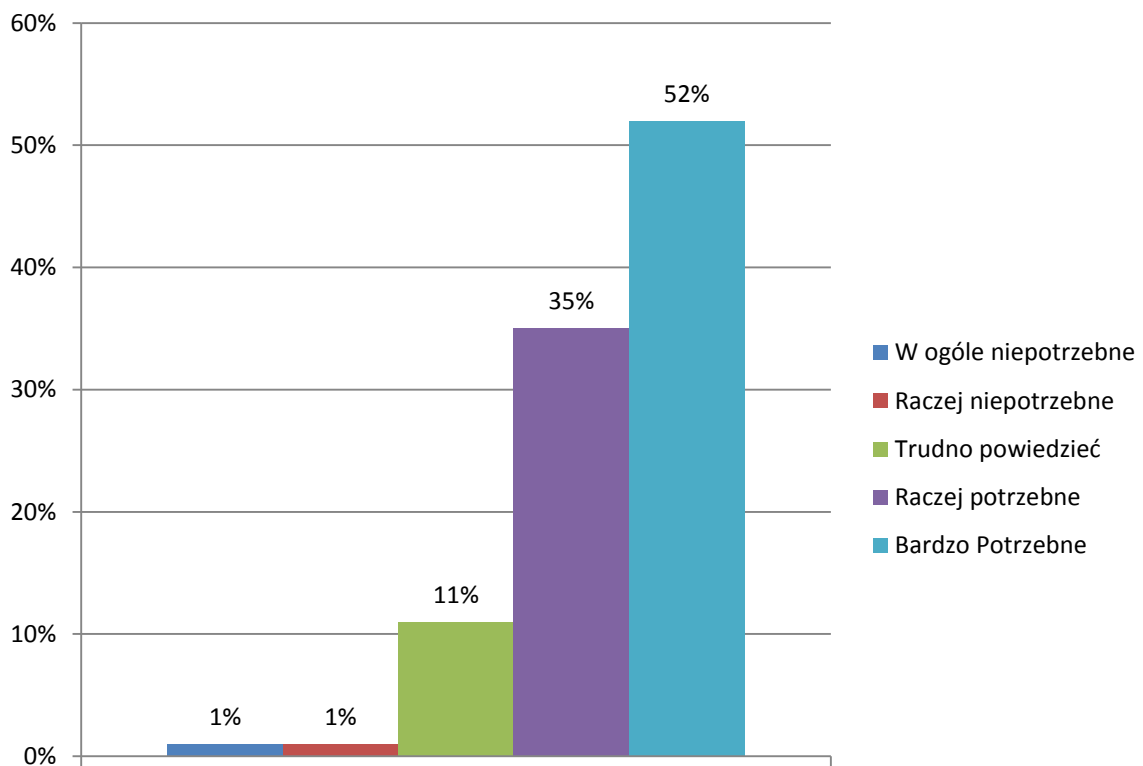
Podobnie, jak w przypadku pytania o infrastrukturę drogową, rozkładały się odpowiedzi na pytanie o rozbudowę kanalizacji. Jedynie 2% ankietowanych uznało, że zmiany w tym zakresie nie są potrzebne, a 9% nie miało zdania na ten temat.

Potrzebę pojawiania się nowych form spędzania wolnego czasu w gminach dostrzega aż 91% badanych. Jest to z pewnością niezwykle istotne dla mieszkańców obszaru LGD zagadnienie. Analiza odpowiedzi respondentów wskazuje jednak, że w umiarkowany sposób opowiadają się oni za powstawaniem nowych inicjatyw związanych z życiem kulturalnym. Co dziesiąty badany nie ma zdania na ten temat, a 1/3 uważa je za jedynie „raczej potrzebne”.

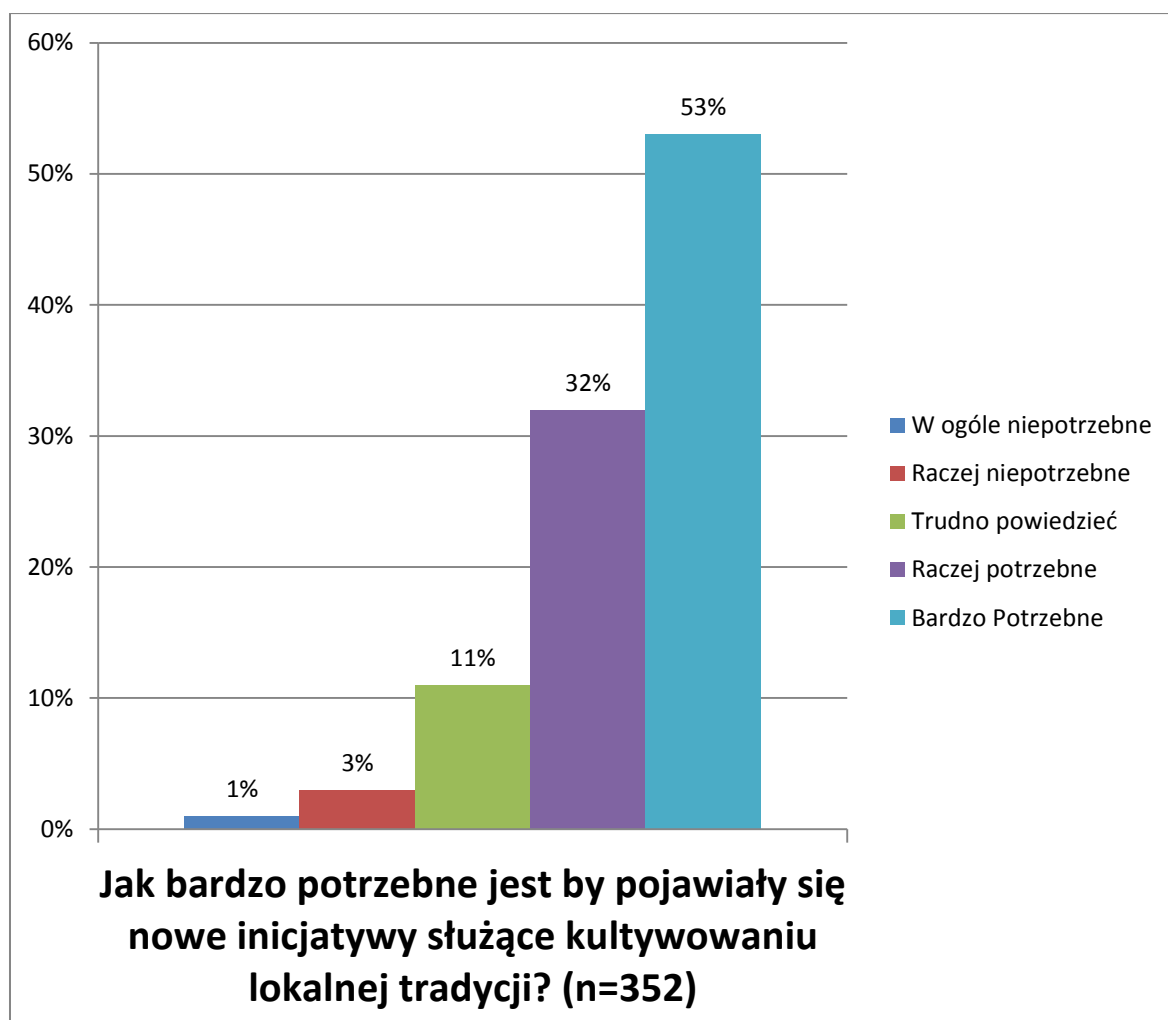
Jak bardzo potrzebne jest by pojawiały się nowe formy spędzania wolnego czasu? (n=352)

Jak bardzo potrzebne jest by zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych? (n=352)

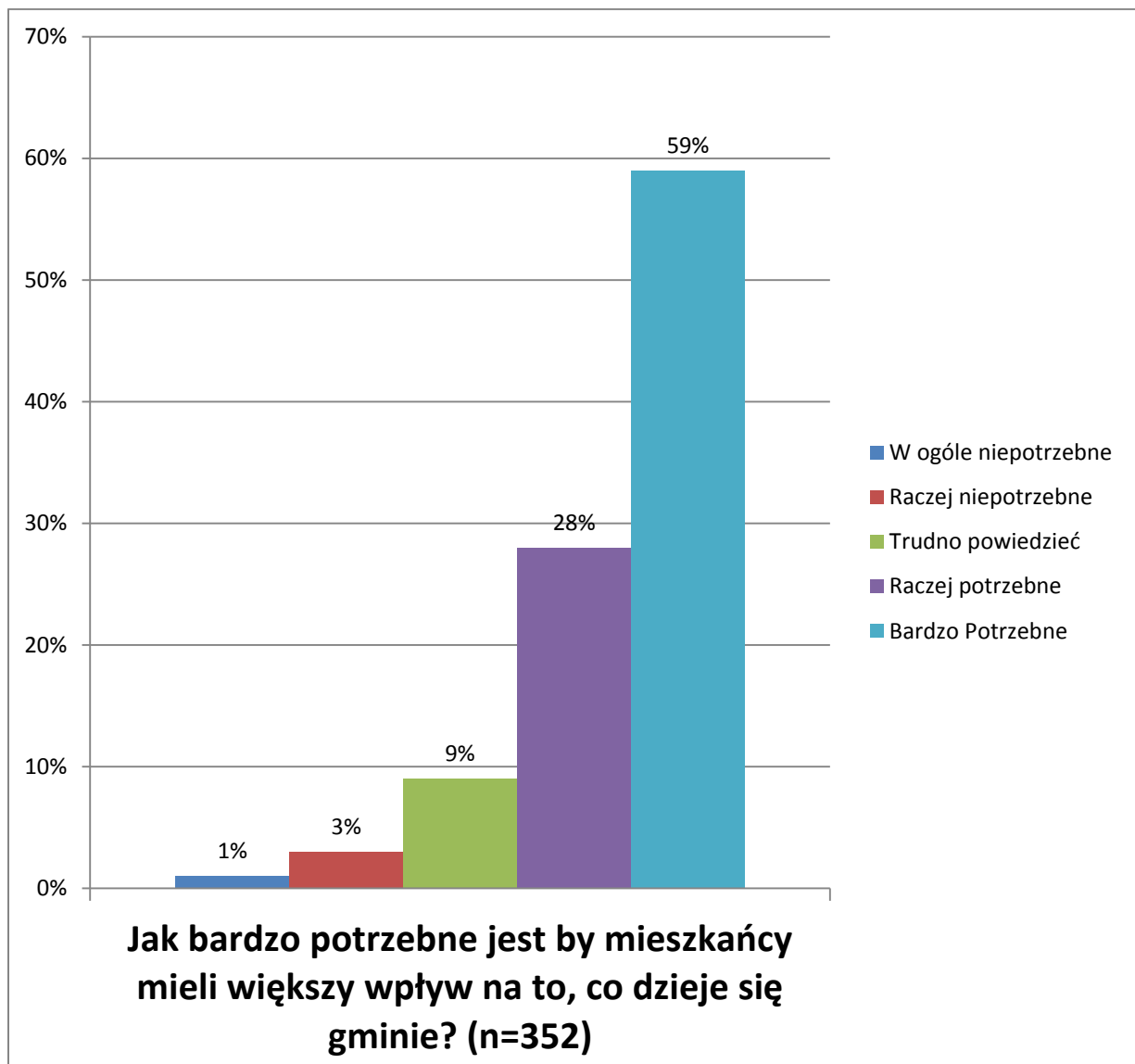
Porównując powyższy i poniższy wykres można stwierdzić, że rozkłady odpowiedzi na pytanie o zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych i nowe inicjatywy służące kultywowaniu lokalnych tradycji są prawie identyczne. A zatem kolejny raz potwierdza się teza, że chociaż mieszkańcy obszaru w większości oczekują pojawienia się nowych form spędzania czasu wolnego, to niekoniecznie muszą to być inicjatywy związane z życiem kulturalnym. Być może w przyszłej perspektywie finansowej warto postawić na sport – ten kierunek działania byłby z pewnością bardzo atrakcyjny zwłaszcza dla ludzi młodych.

Należy stwierdzić, że wyniki badań dotyczące życia kulturalnego wpisują się we wzorce obserwowane w innych Lokalnych Grupach Działania. Dzięki wdrażaniu Lokalnych Strategii Rozwoju w ostatnich latach zrealizowano w całej Polsce wiele przedsięwzięć o charakterze kulturalnym. Działania związane z kultywowaniem lokalnych tradycji mają duże znaczenie dla budowania tożsamości społeczności lokalnej oraz promocji regionu. Efekty tych działań nie są jednak namacalne dla odbiorców z obszaru LGD. Dodatkowo należy stwierdzić, że inicjatywy takie jak wydawanie publikacji docierają do niewielkiej liczby odbiorców. Dzieje się tak m.in. ze względu na ograniczony ich nakład.

Lokalna Grupa Działania może wpływać nie tylko na gospodarczy i kulturalnych rozwój swojego obszaru. Istotą podejścia LEADER jest budowanie kapitału społecznego i promowanie współpracy. Jednym ze wskaźników oddziaływania w tym względzie jest stopień zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. Wyniki badań wskazują, że mieszkańcy analizowanego obszaru są podzieleni w

ocenie stopnia swojego wpływu na to, co dzieje się w ich gminie. Wspólne dla niemal wszystkich ankietowanych (niemal 90% wskazań) jest przekonanie, że mieszkańcy powinni mieć większy wpływ na podejmowanie decyzji, zwłaszcza tych dotyczących istotnych lokalnych kwestii. Jest to potencjalne pole do przyszłych działań LGD. Stowarzyszenie, jako organizacja łącząca różne sektory, może pracować na rzecz uświadamiania zarówno władzom lokalnym, jak i samym mieszkańcom, że społeczne konsultowanie decyzji przynosi wielkie korzyści. Prowadzi ono nie tylko do wypracowywania rozwiązań, które w lepszym stopniu odpowiadają na rzeczywiste potrzeby mieszkańców, ale także tworzy komfort pracy dla urzędników, którzy mają okazję przedstawić obiektywne uwarunkowania swoich decyzji. Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne może także pozytywnie wpływać na aktywność gospodarczą i rozwój przedsiębiorczości w regionie. Wyniki przeprowadzonych ankiet jednoznacznie wskazują, że mieszkańcy obszaru LGD opowiadają się za takim modelem rozwoju swoich gmin.

Ocena projektów zrealizowanych w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju

Ankietowani mieszkańcy obszaru LGD „Białe Ługi” byli pytani o swoją ocenę wybranych projektów zrealizowanych dzięki Stowarzyszeniu. Lista projektów stworzona była w taki sposób, by obejmowała zróżnicowane inicjatywy z całego badanego terenu.

Analiza zebranych danych wskazuje, że kluczowym czynnikiem wpływającym na ocenę poszczególnych projektów dofinansowanych przez LGD ma ich promocja. Jeśli mieszkańcy znają dany projekt, to zazwyczaj oceniają go jednoznacznie pozytywnie. Oczywiście na znajomość projektów mają duży wpływ nie tylko działania promocyjne, ale także miejsce, w którym mieszka dany respondent – lepiej znane są te projekty, które były realizowane w bezpośredniej bliskości miejsca zamieszkania. Pokazuje to poniższa tabela na przykładzie projektu, który miał miejsce w gminie Staszów – budowa boiska sportowego w Koniemłotach. Odsetek osób, które znały efekty realizacji tego projektu i oceniają je negatywnie jest znikomy. Należy jednak zwrócić uwagę, że w niektórych gminach bardzo niewiele osób w ogóle wiedziało o podjętych działaniach. Inaczej jest w gminie Staszów. Projekt zna aż 42% jej mieszkańców, a 41% ocenia go pozytywnie. Z analizy tego przypadku można wyciągnąć jeszcze jeden optymistyczny wniosek: chociaż projekt był mało znany poza obszarem gminy Staszów, to w samym jej obrębie był on dość dobrze wypromowany. Mimo iż boisko powstało w pewnym oddaleniu od centrum gminy, to prawie połowa jej mieszkańców o nim słyszała.

Gmina	Budowa boiska sportowego w Koniemłotach		
	Podobało mi się	Nie podobało mi się	Nie znam/ nie uczestniczyłem
Gnojno	5%	0%	95%
Daleszyce	11%	3%	86%
Raków	8%	0%	92%
Chmielnik	19%	0%	81%
Staszów	41%	1%	58%
Pierzchnica	5%	0%	95%
Bogoria	9%	0%	91%
Szydłów	21%	1%	78%

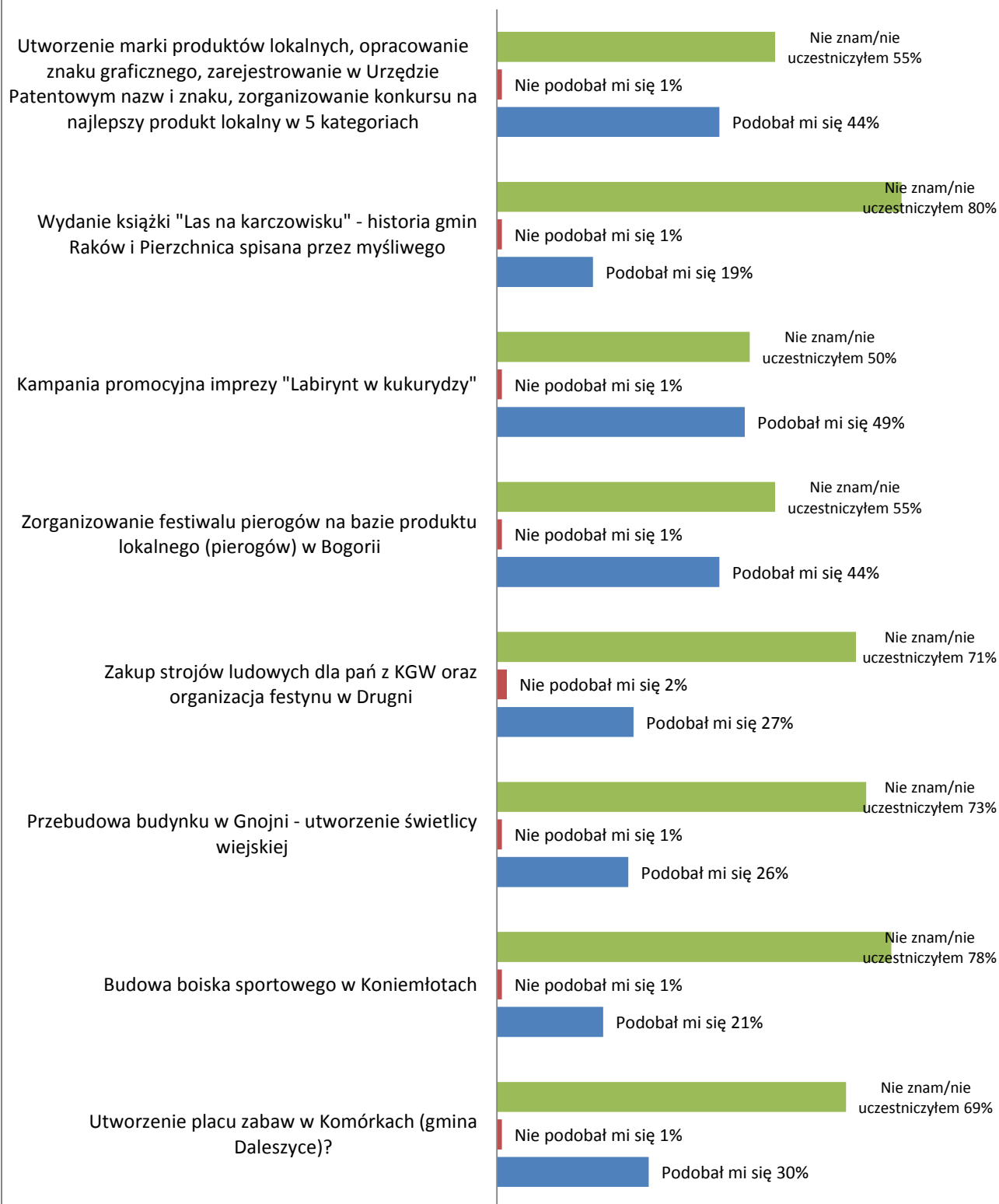
Zjawisko zobrazowane powyższym przykładem wskazuje, że dla zachowania spójności obszaru LGD warto zadbać o promocję wszystkich projektów. Do mieszkańców należy kierować przekaz, że LGD działa na rzecz wszystkich obywateli wszystkich gmin wchodzących w skład LGD. Wartością dodaną

może tu być fakt, że często zdarza się, że projekty realizowane w jednej gminie są inspiracją dla podobnych inicjatyw w gminach sąsiednich. Także dlatego warto promować dobre praktyki.

Jeszcze raz należy podkreślić, że jeśli mieszkańcy znali dany projekt, to jego efekty były oceniane bardzo dobrze. Fakt ten należy z pewnością uznać za sukces LGD „Białe Ługi”. Analiza danych pokazuje jednak, że siła oddziaływania poszczególnych projektów była zróżnicowana. Z ocenianych działań najłatwiej przebił się do społecznej świadomości fakt wydania książki „Las na karczowisku”. Potwierdza to wcześniejszą tezę autora raportu o niewielkiej grupie odbiorców tego typu działań na samym obszarze LGD. Nie zaskakuje, że niewiele osób znało projekty oddziałujące jedynie na swoje najbliższe otoczenie, takie jak utworzenie świetlicy wiejskiej w Gnojni, budowa boiska w Koniemłotach oraz utworzenie placu zabaw w Komórkach. Duże oddziaływanie mają projekty, które same w sobie, ze względu na swą naturę, mają potencjał promocyjny. Należy tu wskazać przede wszystkim festiwale i festyny. Co ciekawe duża rozpoznawalność tego rodzaju imprez nie idzie w parze z przekonaniem o silnej potrzebie podejmowania tego typu inicjatyw w przyszłości. Jak można to było zobaczyć we wcześniejszym podrozdziale, ankietowani mieszkańcy w sposób mniej zdecydowany, niż miało to miejsce np. w przypadku rynku pracy czy infrastruktury opowiadali się za podejmowaniem w przyszłości działań w sferze kultury.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że prawie połowa respondentów znała (45%) i pozytywnie oceniała (44%) projekt związany z promocją produktów lokalnych. Wskazuje to nie tylko na fakt, że było to dobrze przeprowadzone działanie, ale może to także oznaczać, że tego rodzaju inicjatywy są oczekiwane także w przyszłości.

Proszę ocenić, jak bardzo podobały się Panu/i wymienione projekty realizowane na terenie LGD? (n=352)

Problemy gmin wchodzących w skład LGD

Respondentom zadano otwarte pytanie, w którym byli proszeni o wskazanie 3 najważniejszych problemów gminy, w której mieszkają. Aż 214 na 353 respondentów na pierwszym miejscu wskazało problemy związane z lokalnym rynkiem pracy. Większość z osób uskarżała się przy tym na wysoki poziom bezrobocia. Niektórzy badani zwracali uwagę, że problem ten dotyczy szczególnie osób młodych. Wskazywano również, że na terenie gmin nie powstają nowe miejsca pracy. Innym istotną kwestią związaną z kłopotami na lokalnym rynku pracy były niskie zarobki. Trudna sytuacja na rynku pracy jest zapewne powiązana z innymi problemami wskazywanymi przez niektórych respondentów – niskim poziomem wykształcenia mieszkańców gmin oraz brakiem postaw przedsiębiorczych.

Ważnym problemem była także infrastruktura – odpowiedzi, które można zaliczyć do tej grupy na pierwszym miejscu wskazało 40 osób. W szczególności zwracano uwagę na zły stan istniejących dróg i konieczność budowy nowych. Popularnym wskazaniem była także kanalizacja. Część respondentów zwracała uwagę na potrzebę budowy chodników oraz poprawę oświetlenia ciągów komunikacyjnych. Pojedyncze osoby wskazywały na potrzebę gazyfikacji swojej gminy oraz na brak parkingów.

Spśród badanych osób, 24 respondentów wskazało na inne problemy społeczne niż te związane z rynkiem pracy. Wśród tych wskazań najwięcej było pretensji o brak infrastruktury społecznej - najistotniejszy był brak miejsca do spotkań – dotyczyło to zarówno młodzieży, jak i osób dorosłych, w tym zwłaszcza seniorów. W kontekście najstarszych mieszkańców gmin tworzących obszar LGD wskazywano także na brak dedykowanej im oferty spędzania czasu wolnego oraz na brak wsparcia dla seniorów. Kwestia ta wydaje się szczególnie istotna w kontekście emigracji osób młodych i starzenia się społeczności zamieszkującej obszar LGD. Kwestię braku nowych form spędzania czasu wolnego podnoszono także w odniesieniu do pozostałych grup wiekowych – dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym. Innym problemem, istotnym dla części respondentów była niska aktywność członków społeczności lokalnej, która była przez niektóre osoby określana mianem „marazmu”. Kwestie te są zapewne powiązane ze wspomnianym powyżej problemem braku postaw przedsiębiorczych u wielu mieszkańców. Pojedyncze osoby zwracały uwagę na jeszcze inne obszary problemowe, które można by zaliczyć do szeroko rozumianych problemów społecznych – bezpieczeństwo (niewystarczające działania policji, wzrost przestępczości), brak wsparcia dla rodzin z dziećmi oraz zaśmiecanie okolicy.

Stosunkowo wielu mieszkańców obszaru LGD za najważniejszy problem uznało brak komunikacji publicznej. Można domyślać się, że ta niedogodność w szczególności dotyczy najmłodszych i najstarszych mieszkańców gmin, którzy nie dysponują własnymi samochodami. Jest to kwestia, którą niełatwo rozwiązać, ponieważ trudno sobie wyobrazić, że przedsięwzięcia z zakresu komunikacji publicznej mogłyby być w przypadku małych miejscowości rentowne. Niemniej jednak może to być obszar, w którym warto poszukać jakichś innowacyjnych rozwiązań.

Niektórzy respondenci wśród najważniejszych problemów wymieniali trudności z dostępem do Internetu. Wskazywano tu m.in. na brak sieci światłowodowej.

Zdaniem pewnej części mieszkańców w gminach wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi” brakuje oferty kulturalnej na wysokim poziomie. Problemy z dostępem do kultury zapewne wpisują się w opisane powyżej braki w zakresie atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu. Problem ten należy zatem uznać za tym bardziej istotny dla obszaru LGD.

Innym istotnym problemem dla mieszkańców obszaru LGD jest funkcjonowanie służby zdrowia. Respondenci za potrzebne uznają remonty ośrodków zdrowia. Najważniejszą jednak kwestią, która w sposób szczególny dotyczy osób w wieku senioralnym oraz młodych rodziców są trudności w dostępie do lekarzy specjalistów.

Badani zwracali także uwagę na kłopoty dotyczące rolników. Niektórzy z nich wskazywali oczywiście na złą politykę państwa, które nie udziela odpowiedniego wsparcia tej grupie zawodowej. Z drugiej strony wskazywano także na problemy lokalne, wśród których na pierwszym miejscu wymieniany był brak na obszarze LGD przetwórci owoców.

Grupy defaworyzowane na obszarze LGD

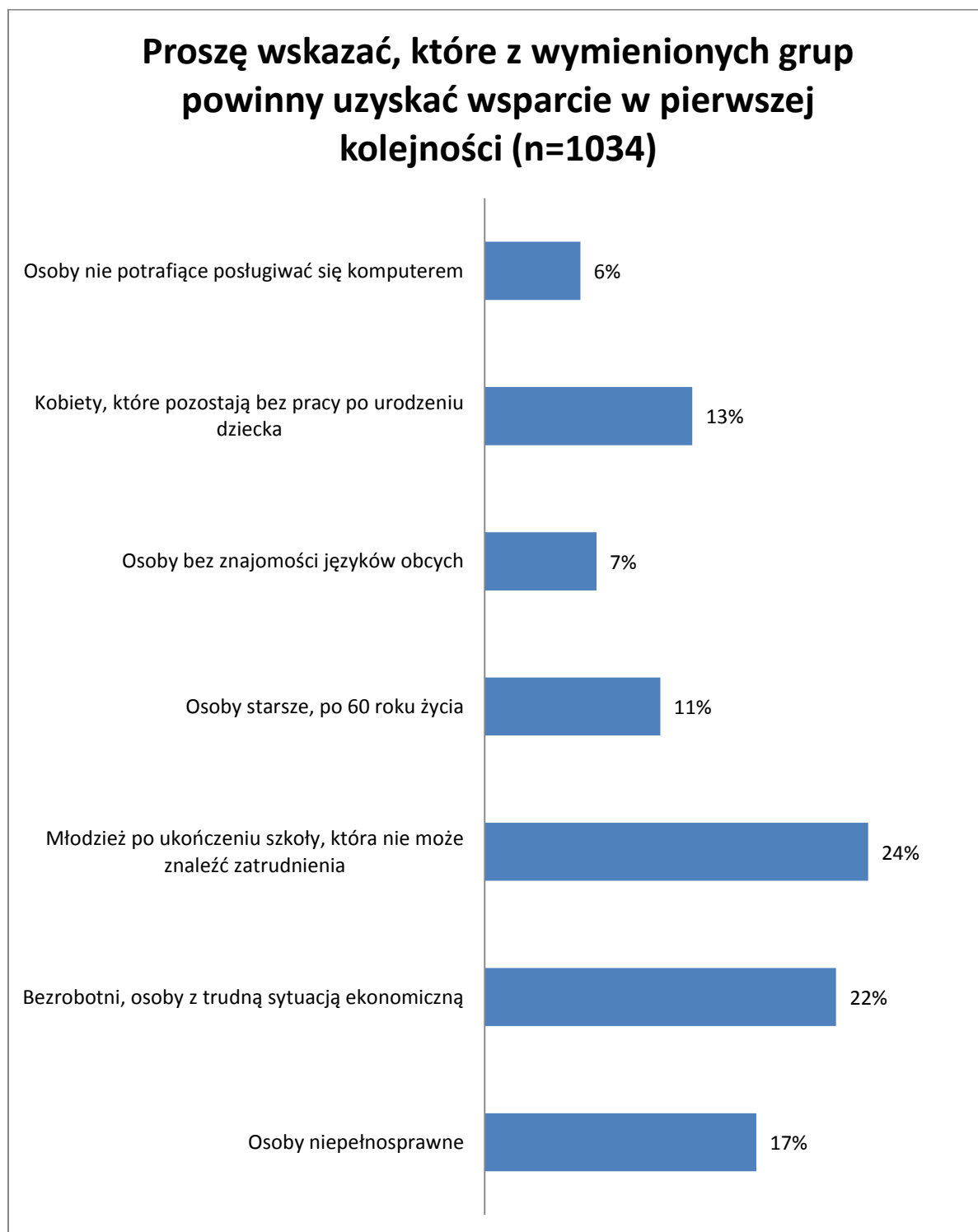
Ankietowani mieszkańcy byli proszeni o wskazanie grup wymagających szczególnego wsparcia na terenie swoich gmin. Respondenci mieli wybrać 3 takie grupy z zaprezentowanej im listy. Najczęściej wskazywanymi grupami wymagającymi wsparcia były osoby młode, które nie mogą znaleźć zatrudnienia po ukończeniu szkoły oraz osoby bezrobotne borykające się z trudną sytuacją ekonomiczną (odpowiednio 24 i 22% ogółu wskazań w analizowanym pytaniu). Jest to wynik spójny z zaprezentowanymi powyżej ustaleniami dotyczącymi najważniejszych problemów gmin wchodzących w skład LGD „Białe Ługi”. Na uwagę zasługuje fakt, że sytuacja grupy, która była czwartą najczęściej wybieraną – kobiety pozostające bez pracy po urodzeniu dziecka – jest także silnie związana z realiami lokalnego rynku pracy. Widać zatem wyraźnie, że jest to obszar, który stanowczo wymaga interwencji w przyszłości

Wielu badanych (17%) wskazało na osoby niepełnosprawne jako wymagające szczególnego wsparcia. To także nie jest zaskakujący wynik – w świadomości Polaków mocno zakorzeniony jest pogląd o konieczności dodatkowego wsparcia osób z niepełnosprawnościami, które często nie otrzymują wystarczającej pomocy ze strony państwa. Utrwalony pogląd o niewydolności instytucji pomocowych powoduje, że wiele osób uważa, iż pomoc tej grupie osób defaworyzowanych powinna leżeć w gestii organizacji pozarządowych..

Istotne, że niewielu respondentów (11% ogółu wskazań) wybierało na seniorów, jako na grupę wymagającą szczególnego wsparcia. Stosunkowo duża grupa respondentów stwierdziła we wcześniejszym pytaniu, że do najważniejszych problemów gmin z obszaru LGD należy starzenie się społeczeństwa. Za bardziej istotną kwestię uważane są jednak problemy, które dotyczą osób w wieku produkcyjnym. Kryje się za tym zapewne przekonanie, że poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy zatrzymałaby migrację poza obszar LGD młodych ludzi, którzy mając stabilną sytuację zawodową chętniej zakładaliby rodziny. Dzięki temu odwrócony zostałby, przynajmniej jeśli chodzi o statystyki, negatywny trend polegający na starzeniu się społeczności lokalnej. Warto jednak pamiętać, że starzenie się społeczeństwa jest nie tylko efektem migracji osób w wieku produkcyjnym oraz opóźnieniu decyzji prokreacyjnych przez osoby wchodzące na rynek pracy. Inną ważną przyczyną tego zjawiska jest wydłużająca się średnia długość Polaków. Poprawa sytuacji na rynku pracy nie rozwiąże zatem problemów seniorów związanych np. z dostępem do lekarzy specjalistów, brakiem komunikacji publicznej czy brakiem interesujących możliwości spędzania czasu wolnego. Być może na obszarze LGD konieczne są inicjatywy, które uświadomiłyby mieszkańcom te fakty.

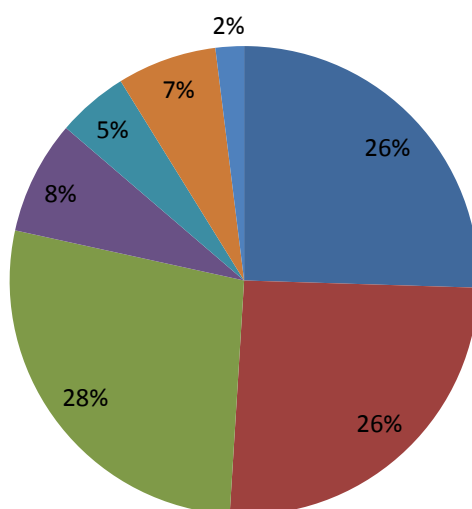
Według zdecydowanej większości respondentów wsparcie nie powinno być w pierwszej kolejności kierowane do osób, którym brakuje kompetencji związanych z językami obcymi i obsługą komputera.

Widać wyraźnie, że podwyższanie kompetencji traktowane jest jako prywatny obowiązek osób, które tego potrzebują. Wsparcie powinno być zdaniem mieszkańców obszaru LGD kierowane do tych grup osób, które są defaworyzowane ze względu na niekorzystne procesy zachodzące w skali ogólnopolskiej (bezrobocie, zwłaszcza brak pracy dla młodych) bądź ze względu na czynnik losowy (niepełnosprawność, choroba).

Identyczne wnioski, jak zaprezentowane powyżej, można wyciągnąć z analizy danych dotyczących grup, które były wskazywane w pierwszej kolejności jako wymagające wsparcia. Ponad ¼ respondentów wskazywało jako najpilniej potrzebujące wsparcia osoby bezrobotne (w tym bezrobotną młodzież) oraz osoby niepełnosprawne. Interesujące, że niewiele osób uznało, że wsparcia w pierwszej kolejności potrzebują bezrobotne matki (7% wskazań na pierwszym miejscu). Może wskazywać to na silnie przywiązanie członków lokalnej społeczności do tradycyjnego modelu rodziny, w którym nie oczekuje się od kobiety aktywności zawodowej za wszelką cenę. Jedyne 8% badanych osób uznało, że grupą, która powinna być wsparta w pierwszej kolejności są seniorzy. A zatem dla wielu osób, które w ogóle postrzegają ludzi starszych jako wymagających udzielenia pomocy, problemy seniorów są na dalszym planie w porównaniu z trudnościami osób aktywnych zawodowo oraz niepełnosprawnych.

Grupy wymagające wsparcia wskazywane w pierwszej kolejności (n=345)

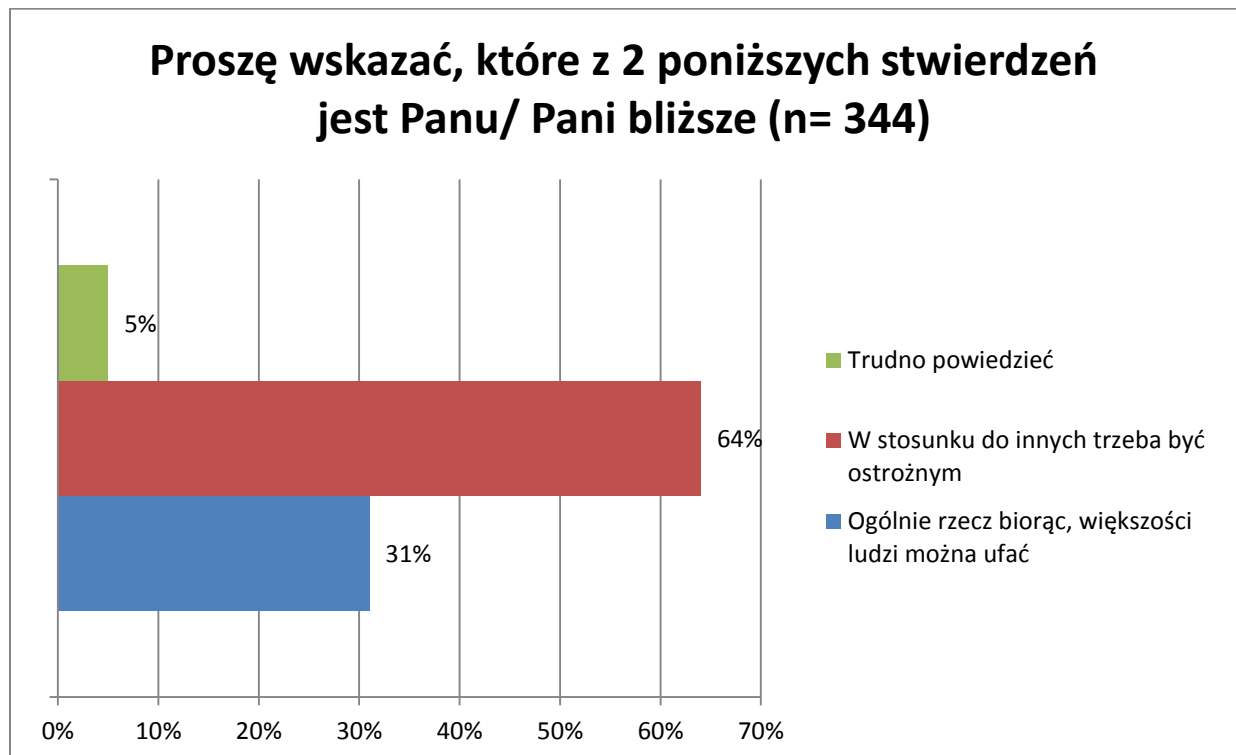
- Osoby niepełnosprawne
- Bezrobotni, osoby z trudną sytuacją ekonomiczną
- Młodzież po ukończeniu szkoły, która nie może znaleźć zatrudnienia
- Osoby starsze, po 60 roku życia
- Osoby bez znajomości języków obcych
- Kobiety, które pozostają bez pracy po urodzeniu dziecka
- Osoby nie potrafiące posługiwać się komputerem

Zaufanie

Zaufanie to jedna z najważniejszych wartości, która pozwala utrzymywać więzi społeczne w społecznościach. Jest to jednocześnie podstawowy wymiar funkcjonowania mikrostruktur, takich jak przyjaźń, rodzina, sąsiedztwo. W związku z tym, diagnoza zaufania odpowiada pośrednio na pytanie dotyczące tego, jakiego typu zaangażowania od mieszkańców można się spodziewać na rzecz społeczności lokalnej i jak projektować działania wymagające współpracy, aby zdobyły one jej przychylność.

W przeprowadzonej ankiecie zadano standardowe pytanie, wzorowane na badaniach ogólnopolskich, polegające na przedstawieniu respondentom 2 przeciwstawnych twierdzeń dotyczących zaufania i wybór, tego, które uważają za lepiej opisujące ich poglądy. Dzięki temu możliwe jest osadzenie wyników badań na obszarze LGD w szerszym kontekście.

Wyniki badań przeprowadzonych przez CBOS wskazują, że wśród mieszkańców obszarów wiejskich jest zdecydowanie więcej osób, które uważają, że w stosunkach z innymi trzeba być ostrożnym (82%). Na tym tle społeczność zamieszkująca obszar Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi” wypada bardzo dobrze. Mieszkańcy badanych gmin charakteryzują się znacznie wyższym niż obserwowany w skali ogólnopolskiej poziom zaufania. Aż 31% z nich uważa, że większości ludzi można zaufać. Może wydawać się to mało w porównaniu z przeciwnym poglądem 2/3 osób, że w stosunku do innych ludzi należy być przede wszystkim ostrożnym. Mimo to zaufanie można uznać za ważny zasób badanego obszaru, który powinien być wykorzystany do jego dalszego rozwoju. Relatywnie wysoki poziom zaufania wskazuje, że dużą szansę powodzenia mają wszelkie inicjatywy zmierzające do budowy kapitału społecznego na obszarze LGD. Koresponduje to z zaprezentowanymi wcześniej postulatami dotyczącymi podejmowania działań zmierzających do większego zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne.

Preferowane przez mieszkańców kanały komunikacji

Niezwykle ważną kwestią w perspektywie prac nad nową Lokalną Strategią Rozwoju jest budowa skutecznego planu komunikacyjnego. Niezwykle przydatne w tym zakresie mogą być zebrane w czasie badania ewaluacyjnego dane dotyczące preferowanych przez mieszkańców obszaru LGD kanałów komunikacji.

Według znacznej części mieszkańców, najbardziej skutecznym kanałem komunikacji z nimi jest Internet – strony Lokalnej Grupy Działania, witryny internetowe urzędów gmin oraz portale społecznościowe. Są to kanały, które skutecznie były wykorzystywane w ostatnich latach przez biuro Stowarzyszenia. W przyszłości konieczne jest zatem podtrzymanie tej pozytywnej działalności. Należy jednak pamiętać, że Internet umożliwia dotarcie jedynie do specyficznej grupy odbiorców. Jak wskazują wyniki analiz prowadzonych przez ekspertów Fundacji Socjometr dla Lokalnych Grup Działania z całej Polski, Internet jest wykorzystywany do zdobywania informacji o LGD przede wszystkim przez osoby młode, które znają Stowarzyszenie i chcą z nim współpracować. Strona internetowa LGD jest zazwyczaj głównym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów szukających dofinansowania dla swoich projektów. A zatem, chociaż jest to ważny kanał komunikacji, to należy wykorzystywać także inne sposoby docierania do przedstawicieli społeczności lokalnej.

Wyniki przeprowadzonych badań jednoznacznie wskazują, że dobrym sposobem informowania o działalności LGD są gazety lokalne, których kilka wychodzi na analizowanym obszarze. Ten sposób komunikacji może być odpowiedni zwłaszcza w odniesieniu do osób starszych, które nie korzystają z Internetu. Dobre efekty może przynosić także uczestnictwo przedstawicieli LGD w imprezach lokalnych. Jak można się było o tym przekonać we wcześniejszej części raportu, są to wydarzenia dobrze wypromowane wśród mieszkańców obszaru. Trzeba jednak zaznaczyć, że w tym przypadku pewność respondentów co do skuteczności tego sposobu komunikowania była mniejsza – 34% uznało go za „raczej skuteczny”, podczas gdy pełną wiarę w jego skuteczność zaprezentowało 29% badanych. Podobnie oceniono rolę znajomych i rodziny, jako potencjalnych informatorów o działalności LGD. Widać, że potencjalnym odbiorcom zależy na informacjach czerpanych „z pierwszej ręki”, a więc np. bezpośrednio ze strony LGD.

Respondenci byli dość sceptycznie nastawieni do skuteczności komunikowania się z nimi za pomocą tablic informacyjnych oraz billboardów i plakatów. Zostały one ocenione gorzej niż omawiane powyżej kanały komunikacji. Podobnie było w przypadku ulotek pozostawianych w miejscach publicznych, takich jak sklepy. Dość realistycznie oceniono także skuteczność spotkań informacyjnych organizowanych przez LGD. Respondenci uznali prawdopodobnie, że s w takich spotkaniach może iść rzeczy wzięć udział jedynie niewielka część mieszkańców gminy. Co ciekawe, inaczej niż ma to miejsce w „statystycznych” miejscowościach na obszarach wiejskich w Polsce, respondenci są raczej podzieleni w kwestii oceny skuteczności ogłoszeń parafialnych jako kanału komunikacji.

